

Länsförbundet
FUB
i Stockholms län

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

En genomgång av LSS

Innehåll

Sida

3.....	Personkrets och antal personer med insats
4.....	Huvudmän för LSS
5.....	LSS grundläggande principer
6.....	Skillnader mellan SoL och LSS
6.....	Verksamhetens mål och inriktning
7.....	Rätten till insats
8.....	Insatserna enligt 9§ LSS
9.....	Rådgivning och stöd
9.....	Ledsagning och Kontaktperson
10.....	Avlösare och Korttids
11-14.....	Bostad för vuxna
15.....	Daglig verksamhet
16.....	Personlig assistans
17.....	Omvårdnad
18.....	Individuell plan
19.....	Särskilda uppgifter för kommunen, God man
20.....	Lex Sarah
20-21.....	Övriga paragrafer

LSS lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

1§

Denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. med betydande bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service

LSS kom 1994. Lagen har reviderats ett antal gånger, senast 2011. Denna gäller från 2011-07-01

Antal personer med respektive insats enligt LSS den 1 oktober 2009.										
	Råd och stöd	Personl ass	Ledsagar-service	Kontakt-person	Avlösar-service	Korttids-vistelse	Korttids-tillsyn	Boende barn	Boende vuxna	Daglig verksamhet
Riket	5 793	3 357	9 635	19 153	3 380	9 974	5 144	1 434	22 865	24 361
Stockholms län	x	600	1 406	2 549	995	1 955	1 149	297	3 788	5 190
Botkyrka	o	46	96	171	65	98	68	30	180	234

Sammanlagt 60 200 personer har LSS insatser. 0,6 % av befolkningen.
43 % är kvinnor och 57 % män.

Personkrets 1 är 83 %

Personkrets 2 är 3 %

Personkrets 3 är 14 %

LSS huvudmän

2 § Varje landsting skall, om inte något annat avtalats enligt 17 §, svara för insatser enligt 9 § 1.

Varje kommun skall, om inte något annat avtalats enligt 17 §, svara för insatser enligt 9 § 2-10.

3 § Vad som föreskrivs för landsting i denna lag gäller också kommuner som inte ingår i något landsting.

4 § Denna lag innebär ingen inskränkning i de rättigheter som den enskilde kan ha enligt någon annan lag.

LSS grundläggande principer

- **FN-konventionen om mänskliga rättigheter**
- **FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning**
- Riksdagen beslöt 1997 att **människovärdesprincipen** skall gälla inom hälso- och sjukvården. Resurserna skall satsas efter **behovs- och solidaritetsprincipen** vilket innebär att de personer som har störst behov får mest.
- **Kompensationsprincipen.** Funktionshindrade skall kompenseras genom tekniska, pedagogiska och personella insatser utan merkostnader för individen.
- **Integritet**
- **Närhetsprincipen**
- **Den lilla gruppens princip**
- **Bemötande**
- **Självbestämmande**

Skillnader SoL och LSS

	SoL	LSS
Personal och handläggare	Allmänt socialt kunniga	Utbildade på funktionshinder
Brukarna	Lägre grad av självbestämmande	Högre grad av självbestämmande
Rätten till insats	Beroende av kommunens ekonomi	Oberoende av kommunens ekonomi
Rätten till insats	Allmänt formulerad	Preciserade insatser
Rätten till insats	Beroende av om biståndet kan tillgodoses på annat sätt	Endast beroende av om behovet faktiskt tillgodoses
Kostar	Vad kommunen bestämmer, med viss begränsning	Gratis
Mål för insatserna	Ska ge skälig levnadsnivå	Skall ge goda levnadsvillkor
Personkrets	Alla funktionshindrade med betydande svårigheter	Preciserade grupper
Funktionshindrade med insats	Ca 25 000 under 65 år	Ca 60 000

Verksamhetens mål och allmänna inriktning

5 § Verksamhet enligt denna lag skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

6 § Verksamheten enligt denna lag skall vara av god kvalitet och bedrivas i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Verksamheten skall vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. För verksamheten enligt denna lag skall det finnas den personal som behövs för att ett gott stöd och en god service och omvårdnad skall kunna ges.

6 a § När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Rätten till insatser

7 § Personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1-9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10.

Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

8 § Insatser enligt denna lag ska ges den enskilde endast om han eller hon begär det. Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan vårdnadshavare, god man, förmyndare eller förvaltare begära insatser för honom eller henne.

När en insats rör ett barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. *Lag (2010:480)*.

8 a § I ett ärende som gäller insatser enligt 9 § har den enskilde rätt att muntligen vid besök lämna uppgifter inför nämnden, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Den enskilde ska underrättas om sin rätt enligt första stycket.

Rätten till insats

Om man bedöms tillhöra personkretsen i LSS och att behoven faktiskt inte tillgodoses på annat sätt än den sökta insatsen så kan kommunen inte avslå ansökan. Det räcker inte med att behoven skulle kunna tillgodoses på annat sätt, de måste vara tillgodosedda. (RÅ 1995 ref.47)

Insatserna enligt LSS 9 §

1. Rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder
2. Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken
3. Ledsagarservice
4. Biträde av kontaktperson
5. Avlösarservice i hemmet
6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov
8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
10. Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

I insatserna enligt 9 § 5-8 och 10 samt i insatsen bostad med särskild service för vuxna ingår också omvårdnad. I insatserna bostad med särskild service för barn och ungdomar samt bostad med särskild service för vuxna ingår också fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter.

Om Rådgivning och stöd

- Insatserna ges av kurator, psykolog, dietist, sjukgymnast, logoped, arbetsterapeut, förskolekonsulent m.fl. yrkeskategorier
- För att kunna bedöma insatserna behövs ofta konsultläkare
- Ett tidigt och kvalificerat psykologiskt och praktiskt stöd till föräldrar är avgörande för god omvårdnad och trygghet

Om Ledsagare och kontaktperson

- Avsikten med ledsagarservice är att den enskilde skall få hjälp att komma ut bland andra människor för att bryta den isolering som ofta blir följden av funktionshindret.
- Kan personalen i en gruppbostad tillgodose en boendes skäligena behov av individuella insatser för fritids- och kulturaktiviteter har den boende rätt till ledsagare.
- Avsikten med en kontaktperson är likartad men utan krav på särskilt innehåll i kontakterna ("En god vän")

• **Om Avlösare, korttidsvistelse och korttillsyn**

- Insatsen avlösarservice i hemmet avser att göra det möjligt för anhöriga att få avkoppling och utträta sysslor utanför hemmet.
- Syftet med korttidsvistelse utanför hemmet är ett alternativ till avlösarservice som även ger den funktionshindrade miljöombyte.
- Korttillsyn är en förlängning av kommunens ansvar att bedriva fritidshemsverksamhet för skolpliktiga barn upp till 12 år.

Om Bostad för barn

- Barn som trots olika stödåtgärder inte kan bo hos föräldrar har enligt denna punkt rätt till boende i familjehem eller bostad med särskilt stöd för barn och ungdomar.
- Gränsen mellan olika boendeformer bör vara mjuk och utgångspunkten bör vara att med föräldrahemmet som bas hitta den individuella lösning som är bäst för barnet.

Om Bostad för vuxna

Samlingsnamnet är bostad med särskild service enligt LSS. Där ingår gruppboende, serviceboende och särskilt anpassad bostad.

Gruppboendet ska ha 3-5 boende men i undantagsfall 6 personer (om alla personer tillförsäkras goda levnadsvillkor). Gruppboendet ska ha personal dygnet runt och det ska vara fullvärdiga bostäder och ett gemensamhetsutrymme (där de boende kan umgås) ska finnas. För personer som har ett stort behov av stöd är gruppboendet sannolikt den bostadsform som passar bäst. Gruppboendet bör vara lokaliserad så den enskilde kan delta i samhällslivet. Tanken med detta är att komma bort från den tidigare institutionaliseringen av personer med funktionsnedsättningar.

Serviceboende. Denna form passar personer som inte har ett lika stort behov av stöd som i en gruppboende. Serviceboendet är fullvärdiga lägenheter som ligger i samma hus eller i närhet till varandra och har fast personal kopplat till den. Det kan bo fler personer i en serviceboende än i en gruppboende, det får dock inte bo så många att det blir en institutionell prägel över boendet.

Särskilt anpassad bostad. Denna bostadsform är utan någon fast bemannad personal utan är en viss anpassning av lägenheten till en funktionsnedsättning.

På förslag.

LSS-kommittén föreslog att en ny insats skulle införas i LSS. Stöd och service i ordinärt boende. Det ska vara en insats som gör att man kan få stöd i sin egen bostad. Idag finns det ingen sådan insats i LSS utan för personer som vill bo i sin lägenhet eller hus får då ansöka om boendestöd enligt SoL. Det har dock inte kommit någon proposition på detta förslag ännu.

Om Bostad för vuxna forts

BFS byggnormer BFS 1993:57 med ändringar BFS 2005:17.

3:21 Bostadsutformning

I bostaden skall finnas

- minst ett rum med inredning och utrustning för personhygien,
- rum eller avskiljbar del av rum för daglig samvaro,
- rum eller avskiljbar del av rum för sömn och vila,
- rum eller avskiljbar del av rum med inredning och utrustning för matlagning och förvaring av livsmedel (kök),
- utrymme för måltider i eller i närheten av köket,
- utrymme för hemarbete,
- entréutrymme som ger plats för ytterkläder och dylikt samt
- utrymmen för förvaring.

Avskiljbar del av rum skall ha fönster och utformas så att den med bibehållen funktion kan avskiljas med väggar från resten av rummet.

Bostäder skall dimensioneras, disponeras, inredas och utrustas med hänsyn till sin långsiktiga användning.

Bostäder med en bostadsarea (BOA) större än 55 m² skall utformas med hänsyn till det antal personer för vilka de är avsedda. De skall dock alltid ha plats för parsäng i minst ett rum eller avskiljbar del av rum för sömn och vila.

Bostäder med en BOA om högst 55 m² skall utformas med hänsyn till sin storlek.

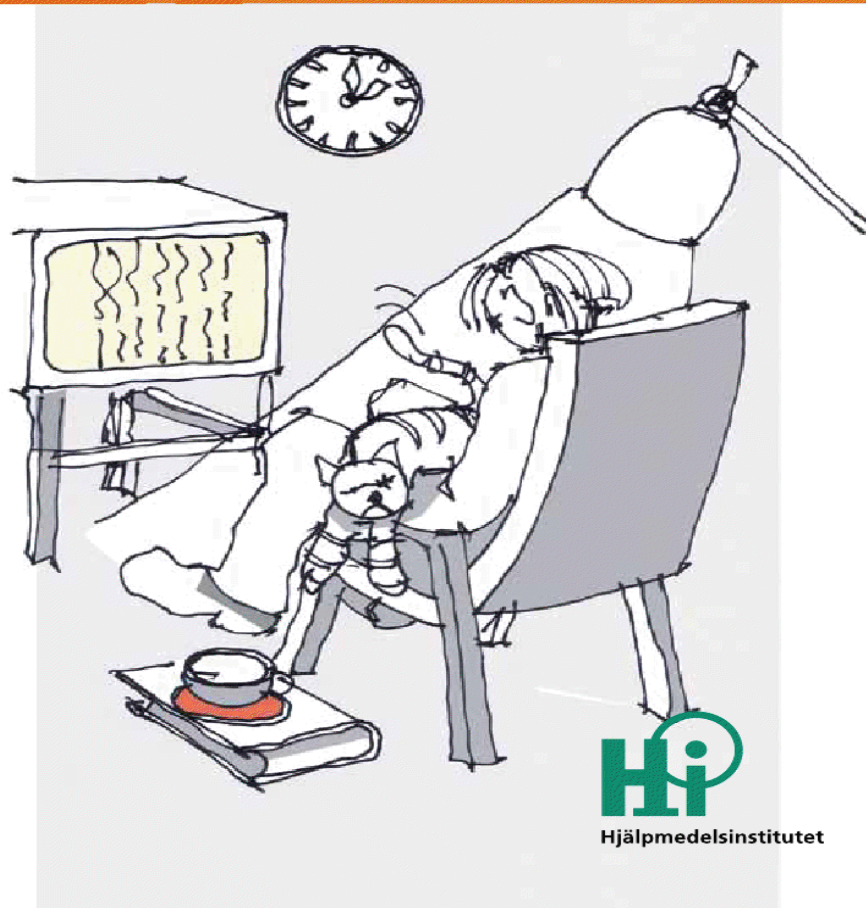
I sådana bostäder behöver *antingen* del av rum för sömn och vila *eller* del av kök inte vara avskiljbar. De behöver inte heller utformas med plats för parsäng.

Man kan ha sovalkov utan fönster om man har ett kök med fönster. Annars skall sovplatsen vara avskiljbar med fönster. Vad begreppet ”avskiljbar” innebär är väl lite luddigt. Bostadens yta skall vara ”omkring 40 kvm”.

Bra skrift

Att ha egen nyckel

Utformning av bostäder för personer
med psykisk funktionsnedsättning

Om Bostad för vuxna forts.

- För att undvika institutionell miljö bör en bostad med särskild service för vuxna inte vara belägen i nära anslutning till
  - en annan sådan bostad eller
  - andra bostäder som inte är ordinära såsom t.ex. korttidshem, äldreboende och
  - ej heller samlokaliseras med lokaler för daglig verksamhet.
- Antalet boende i en servicebostad bör vara så begränsat att serviceboendet integreras i bostadsområdet och en institutionell boendemiljö undviks.

Sagt om antalet boende i gruppboende

Ur Specialmotivering till LSS (utredningen)

”Gruppens sammansättning har stor betydelse för möjligheten att ge innehåll och förutsättningar till en gemenskap som är av betydelsefull för de boende”

”Antalet boende i gruppboende bör vara litet. För vissa svårt funktionshindrade är det särskilt viktigt att antalet kontakter i den närmaste miljön är begränsade”

Ur SOSFS 2002:9 (Socialstyrelsens föreskrifter)

”Så långt det är möjligt bör huvudmannen beakta de boendes önskemål och synpunkter när det gäller sammansättningen av den grupp som skall bo i gruppboendet.”

”I en gruppboende bör i regel endast tre till fem personer bo. Ytterligare någon bör kunna accepteras men endast under förutsättning att samtliga personer som bor i gruppboendet tillförsäkras goda levnadsvillkor.”

Ur allmänna motiveringar till LSS (utredningen)

”Frågor om självbestämmande måste därför få särskild uppmärksamhet i de situationer, där enskilda till följd av omfattande funktionshinder dagligen är mycket eller totalt beroende av olika stödinsatser.”

”Genom att använda begreppet inflytande i stället för medinflytande vill vi understryka att det aktiva inflytandet skall underlättas.”

”Vi anser det vara väsentligt att utveckla och säkerställa former för inflytande både för enskilda och organisationer som företräder personer med omfattande funktionshinder.”

”Den enskilde skall ha direkt inflytande både i planeringen och utformningen av insatsen och genomförandet av den.”

”För utvecklingsstörda och personer med autism (autismliknande tillstånd) är det särskilt viktigt med få personer i samma gruppboende med hänsyn till deras utvecklingsbehov.”

”Ett positivt socialt samspel med andra är ett nödvändigt inslag för ett gott liv i en gruppboende. För att stärka och utveckla samspelet i gruppboendet krävs att gruppen som delar gemensamma utrymmen inte är för stor. Den bör inte vara större än att den enskilde kan få en social roll i gruppen, att knyta vänskapsband och att kunna förstå och förutsäga de andras reaktioner.”

Om Daglig verksamhet

Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd samt de som fått ett begåvningsmässigt funktionshinder i vuxen ålder, dvs de som tillhör personkrets 1 och 2 i 1 § LSS, har rätt till denna insats. Med daglig verksamhet avses meningsfull sysselsättning som syftar till att ge den enskilde stimulans, personlig utveckling, gemenskap och delaktighet i samhället. Verksamheten kan bedrivas genom dagcenterverksamhet eller exempelvis genom stöd till organisationer, kooperativ m.fl. som anordnar sysselsättningsaktiviteter. Det skall dock inte vara fråga om något anställningsförhållande. Det övergripande syftet med Daglig verksamhet enligt LSS är att bidra till jämlika levnadsvillkor och full delaktighet för svårt funktionshindrade. Insatserna ska utformas så att de stärker den enskildes möjlighet att leva ett självständigt liv.

Daglig verksamhet är en insats av flera enligt Lagen om Stöd och Service, LSS. Insatsen är en rättighet, och därmed frivillig, och grundas på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Daglig verksamhet har tre huvudinriktningar:

- Aktivitet och upplevelse;
erbjuder aktivitet med omsorg i gemenskap utifrån den enskilde individens behov och förmåga. Vi skapar trygghet genom tydliga individuella scheman med strukturerade dagar och ett konsekvent arbetssätt.
- Arbetslinjen;
erbjuder arbetsliknande sysselsättning med eller utan krav på produktion samt verksamhet särskilt anpassad för personer med förvärvad hjärnskada.
- Företagsplatser;
erbjuder en meningsfull sysselsättning/arbete inom den offentliga och privata arbetsmarknaden, individuellt eller i grupp.

Om Personlig assistans

9 a § Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Som kostnad för personlig assistans enligt 9 § 2 anses inte i något fall ersättning som den enskilde själv lämnar

1. till någon som han eller hon lever i hushållsgemenskap med, eller
2. till en personlig assistent för arbete som utförts på arbetstid som överstiger den tid som anges i 2–4 §§ lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete.

Den som har behov av mer än en personlig assistent samtidigt, har rätt till två eller flera assistenter endast om möjligheterna att få bidrag enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m., eller hjälpmedel enligt hälso-och sjukvårdslagen (1982:763), har utretts.

9 b § Insatser enligt 9 § 2 avser tid efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år endast om

1. insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 65 år, eller
2. ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 65-årsdagen och därefter blir beviljad.

Insatser enligt 9 § 2 får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år.

Omvårdnad

9 c § I insatserna enligt 9 § 5-8 och 10 samt i insatsen bostad med särskild service för vuxna ingår också omvårdnad. I insatserna bostad med särskild service för barn och ungdomar samt bostad med särskild service för vuxna ingår också fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter.

Socialstyrelsen om omvårdnad SOFS 2002:9

1 § Med *omvårdnad* avses i dessa föreskrifter och allmänna råd all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen som för de boende skall ingå i insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

2 § Med *individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen* avses insatser som skall tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov, t.ex. hjälp med att

- äta, dricka och förflytta sig
- sköta personlig hygien och klä sig
- sköta hemmet, tillreda måltider, göra ärenden och inköp
- kommunicera, upprätthålla sociala kontakter och bryta isolering
- göra tillvaron begriplig, förutsägbar och trygg
- planera framåt
- göra tillgänglig den hälso- och sjukvård, inklusive habilitering, rehabilitering och hjälpmedel, och den tandvård som den enskilde behöver
- se till att misstankar om övergrepp och andra brott mot den enskilde polisanmäls.

Om Individuell Plan

10 § I samband med att en insats enligt denna lag beviljas ska den enskilde erbjudas att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom eller henne. Den som har beviljats en insats ska när som helst kunna begära att en plan upprättas, om det inte redan har skett. I planen ska även åtgärder redovisas som vidtas av andra än kommunen eller landstinget. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året. Landstinget och kommunen ska underrätta varandra om upprättade planer.

Det individuella perspektivet i LSS

Det individuella perspektivet, som står tydligt i LSS- lagen, verkar de flesta myndigheter blunda för. De ansvariga verkar ha i ryggmärgen att ”alla skall behandlas lika”, vilket för personer inom LSS med vitt skilda behov inte leder till det ”rättvisa” goda liv de skall ha. I förordet till LSS- lagen skrev en ansvarig att dessa personer behöver ”mer för att uppnå lika”. Så tillkom pluslagen LSS.

Det finns goda exempel som i min kommuns särskola där lärarna, som en pappa sa till mig, ”ser varje elev som individ och anpassar undervisningen därefter”.

Det individuella perspektivet har för mig med en nu vuxen son med stort behov av stöd varit en käpphäst. Jag var en av pionjärerna i min hemkommun när jag krävde Individuell Plan för min son för snart 10 år sedan. Jag fick skriva den själv med hjälp av Autismcenter för vuxna, då LSS-handläggargruppen inte kunde och/eller inte ville.

Antalet Individuella Planer i min kommun har visserligen ökat från 3 % av alla personer med LSS insatser 2005 till 4 % 2007, men det är fortfarande en bedrövligt låg siffra. För hela Stockholms län gäller följande siffror; 2003: 8 %, 2005: 6 %, 2007: 7 %, 2009: 6 %. För hela Sverige 2003: 6,5 % till 2009: 6,6 %. Siffror som talar sitt eget språk.

Från och med 2011 har lagen skärpts så att kommunen **måste erbjuda** alla personer med LSS en Individuell Plan.

Det individuella perspektivet är tydligt i LSS-lagen, men verkligen ser annorlunda ut.

Särskilda uppgifter för kommunen

14 § Kommunen skall verka för att insatser som skall tas upp i planer som avses i 10 § samordnas.

15 § Till kommunens uppgifter hör att

1. fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är,
2. verka för att personer som anges i 1 § får sina behov tillgodosedda,
3. informera om mål och medel för verksamheten enligt denna lag,
4. medverka till att personer som anges i 1 § får tillgång till arbete eller studier,
5. verka för att det allmänna fritids- och kulturutbudet blir tillgängligt för personer som anges i 1 §,
6. anmäla till överförmyndaren dels när en person som omfattas av 1 § kan antas behöva förmyndare, förvaltare eller god man, dels när ett förmynderskap, förvaltarskap eller godmanskap bör kunna upphöra,
7. samverka med organisationer som företräder människor med omfattande funktionshinder, samt
8. anmäla till Försäkringskassan när någon som har ansökt om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt 9 § 2 kan antas ha rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

God man

Anmälan görs till överförmyndare av kommunen enligt 15§ eller av den enskilde eller anhörig eller någon annan.

God man kan bara tillsättas med huvudmannens (eller förmyndares/förälders) medgivande. Huvudmannen är fortfarande myndig.

Detta innebär att god man alltid skall handla med sin huvudmans samtycke eller där sådant inte kan ges, så som man kan anta denne vil ha det

En god man har i regel 3 uppdrag: att bevaka huvudmannens intresse, att förvalta hans egendom och att sörja för hans person.

Lex Sarah

24 a § Var och en som fullgör uppgifter enligt denna lag ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

24 b § Den som fullgör uppgifter i verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade ska genast rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, som rör den som får eller som kan komma ifråga för insatser enligt sådan lagstiftning.

24 c § Den som enligt 24 b § ska ta emot rapporter ska informera den som fullgör uppgifter i verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade om de skyldigheter som han eller hon har enligt 24 a och b §§.

24 d § Den som, i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet, enligt 24 b § ska ta emot rapporter ska informera berörd nämnd om de rapporter han eller hon har tagit emot.

24 e § Ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, ska dokumenteras, utredas och avhjälpas eller undanröjas utan dröjsmål.

24 f § Ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande, ska snarast anmälas till Socialstyrelsen. Den utredning som gjorts med anledning av det inträffade ska bifogas anmälan. Anmälan ska göras av berörda nämnder som avses i 22 §, eller den som bedriver yrkesmässig enskild verksamhet.

Ledningssystemet skall säkerställa att det finns rutiner för hur fel och brister i verksamheten ska identifieras, dokumenteras, analyseras och åtgärdas samt hur vidtagna åtgärder följs upp.

Det är alla anställdas ansvar att anmäla

En person som gör en Lex Sarah anmälan enligt LSS kan var anonym

Övriga paragrafer

- Utbetalning, återbetalning och föreskrifter för skydd finns i 11, 12, 13 §§
- Gemensamma bestämmelser om landstingens och kommunernas ansvar finns i 15a, 16, 17 §§
- Om avgifter finns i 18, 19, 20, 21 §§
- Om dokumentation finns i 21a, 21b, 21c, 21d §§

- Om tillstånd- och anmälningsplikt finns i 23 §
- Om enskild verksamhet finns i 23a, 23b, 23c, 23d, 23e §§
- Specifika paragrafer om nämndens ansvar är 22, 24f, 24g, 28f, 28g, 28h §§
- Socialstyrelsens ansvar 25, 26 §§
- Överklagan 27 §
- Om särskild avgift 28a-e §§
- Om tystnadsplikt 29 §
- Förbud mot omvandling 30 §